

Handling 2020 nr 44

Redovisning av uppdrag att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från D och S den 31 januari 2020 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. 0,5 mnkr överförs från stadsledningskontorets ram till grundskolenämnden att användas till naturvetenskapliga och astronomiska visningar för grundskoleelever i Slottsskogsobservatoriet.
2. Informationen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande antecknas och översänds för kännedom till regionstyrelsen.
3. Uppdraget från kommunstyrelsen 2019-06-19 § 522 om att utreda lämpligt huvudmannaskap och framtida finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, förklaras fullgjort.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Martin Wannholt (D), Marina Johansson (S) och Daniel Bernmar (V) yrkade bifall till yrkande från D och S den 21 februari 2020. Vidare yrkade Marina Johansson (S) och Daniel Bernmar (V) avslag på yrkande från SD den 15 november 2019.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till yrkande från SD den 15 november 2019.

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på yrkande från SD den 15 november 2019 och yrkande från D och S den 21 februari 2020.

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla Martin Wannholts m fl yrkande.

Representanterna från M, L, C och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 4 februari 2020.

Göteborg den 26 februari 2020
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Reviderat yrkande

Demokraterna, Socialdemokraterna

2020-02-21

Ärende nr 2.2.12

Yrkande – Redovisning av uppdrag att utreda huvudmannaskap och framtida finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen kommunfullmäktige:

1. 0,5 mnkr överförs från Stadsledningskontorets ram till grundskolenämnden att användas till naturvetenskapliga och astronomiska visningar för grundskoleelever i Slottsskogsobservatoriet.
2. Informationen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande antecknas och översänds för kännedom till regionstyrelsen.
3. Uppdraget från kommunstyrelsen 2019-06-19 §522 om att utreda lämpligt huvudmannaskap och framtida finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, förklaras fullgjort.

Yrkande

Slottsskogsobservatoriet är unikt som folkobservatorium och har under snart hundra år erbjudit skolelever och allmänhet visningar av stjärnhimlen.

Barn och unga i Göteborg bör även fortsatt ges möjlighet att besöka observatoriet för att ta del av visningar som kan öka intresset för naturvetenskap och rymden.

Yttrande
Särskilt yttrande
Datum 2019-02-04

Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet
Kristdemokraterna

Yttrande angående - Redovisning av uppdrag att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Yttrandet

Vi står bakom stadsledningskontorets bedömning att frågan om huvudmannaskap och finansiering av observatoriet är en fråga för Västra Götalandsregionen (VGR). Inte minst då VGR under många år har stått för observatoriets hyra och under några år givit verksamheten driftsbidrag. Utbudet för stadens elever har dessutom förändrats och inte minst utökats sedan Slottsskogsobservatoriet uppfördes i början av 1900-talet.

Idag står Universeum för ett mycket omfattande utbud av pedagogiska lektioner inom naturvetenskap och teknik, riktat till stadens elever i alla åldrar. Som ett exempel anordnar Universeum rymdveckor fram till och med februari månad i år, där både föreläsningar, VR och en rymdshow förstärker den befintliga rymdställningen. Denna verksamhet kommer även att förstärkas ytterligare med domteatern, där en visualisering av resor ut i rymden kommer vara ett stående inslag.

Situationen gällande slottsskogsobservatoriet är beklaglig, men att plocka medel från stadsledningskontorets ram, för att finansiera en verksamhet som redan finns tillgänglig i andra former och i andra föreningar är inte ett korrekt. I Göteborgs Stads Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning anges i 2.2 Planering 9 § att den av kommunfullmäktige fastställda budgeten anger, för nämnder och bolag, kommunfullmäktiges inriktningar och prioriteringar inom givna ekonomiska ramar och gällande lagstiftning. Detta yrkande medför att oppositionen ämnar frånga den av kommunfullmäktige beslutade budgeten för Göteborgs Stad för år 2020, samt att gå i strid med gällande regelverk i staden.

Att oppositionen dessutom föreslår att Grundskolenämnden ska upphandla naturvetenskapliga lektioner och astronomiska visningar innebär att föreningen som i dag bedriver verksamhet i fastigheten kan förlora upphandlingen till annan aktör. Det skulle i sin tur innebära att föreningen får ytterligare försämrade förutsättningar att driva sin verksamhet. Men än mer anmärkningsvärt är att Socialdemokraterna och Demokraterna valt att lägga detta yrkande trots att man i grund- och gymnasieskolan bara kan upphandla sådant som inte är undervisning, så som skolmåltider och skolskjuts. I SOU 2016:78 görs gällande att grundläggande utbildningsverksamhet enligt skollagen (förskola, grundskola och gymnasium) kan anses vara en tjänst av allmänt intresse som inte är ekonomisk och faller därför helt utanför tillämpningen av EU:s konkurrens- och upphandlingsregler.

Vi ställer oss med detta som bakgrund emot oppositionens beslut att gå fram med ett förslag där en omfördelning av medel från stadsledningskontorets ram ska nyttjas för att finansiera en verksamhet där VGR är huvudman.

Yrkande

2019-11-15

Ärende nr: 2.2.2, Dnr: 0844/19, KS 2019-11-20

Yrkande ang: redovisning av uppdrag att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen skall ge ett riktat bidrag till verksamheten i enlighet med vad föreningen Slottsskogsobservatoriets Vänner anger att de behöver för att säkerställa drift av verksamheten under resterade del av 2019 samt 2020.
112 713 kr för 2019. 949 607 kr för 2020.

Yrkandet

Sverigedemokraterna hade i sitt budgetförslag för Göteborg 2020 avsatt en miljon kronor för Slottsskogsobservatoriet. Beklagligt nog fick inte Sverigedemokraternas budget tillräckligt stöd i kommunfullmäktige för att antas. Om så hade skett hade Slottsskogsobservatoriets drift varit säkerställd.

Slottsskogsobservatoriet är från början en unik gåva till staden. Som framkommer i SLKs redovisning av sitt uppdrag finns det flera framstående företag i Västsverige och Göteborgsregionen med koppling till rymdteknik-området.

SLK anger i sin redovisning att citat:

”Västsverige är ett nav med spetskunskap inom utveckling av radioteknik, rymdteknik och datorer i rymden. Företagen är i stort behov av tekniskt kunnig personal. Forskningen vid Chalmers ligger i framkant inom området. Det finns fler föreningar inom astronomiområdet i Göteborg och Göteborgsområdet.”

Som SLK vidare anger kan kunskap om astronomi locka barn och unga till teknik- och naturvetenskapliga yrken. En förutsättning för att företag skall hitta kunnig personal även i framtiden. I ett läge där Universeum nu även har för avsikt att bygga ett planetarium med bästa spetsteknik vore det ytterst tragiskt om staden inte gör sitt yttersta för att behålla Slottsskogsobservatoriet. Sverigedemokraterna yrkar därför på att kommunstyrelsen skall ge ett riktat bidrag till Slottsskogsobservatoriets Vänner. Ett för staden ekonomi som helhet mycket liten summa som kan få stor betydelse.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2019-10-16

Diarienummer 0844/19

Handläggare

Christine Lindeberg

Telefon: 031-368 02 31

E-post: christine.lindeberg@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Informationen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande antecknas och översänds för kännedom till regionstyrelsen.
2. Uppdraget från kommunstyrelsen 2019-06-19 § 522 om att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2019-06-19 § 552, i enlighet med yrkande från D, S, MP och V att uppdra till stadsledningskontoret att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet. Frågan om finansiering för 2019 redovisades till kommunstyrelsen 2019-08-28 § 623 med beslut 2019-10-09 § 738.

Ursprunget till Slottsskogsobservatoriet är en gåva i form av ett teleskop med tillbehör som Slottsskogens styrelse fick 1927. Villkor för gåvan var att en enkel byggnad för teleskopet uppfördes samt att kunnig person skulle visa teleskop och stjärnhimlen. Idag finns varken det ursprungliga teleskopet eller byggnaden kvar.

Flera kommunala nämnder har sedan dess finansierat Slottsskogsobservatoriet. På 1990-talet beslutade huvudmannen Göteborgs Museer/Naturhistoriska museet (GM/NM) att dra in stödet, då stadens ekonomi var ansträngd. En av föreningarna verksam vid observatoriet tecknade då avtal med NM om att ta över driften men inte hyran. Detta avtal har förnyats och har av stadsledningskontoret bedömts gälla åtminstone fram till 2006. I och med att Naturhistoriska museet/Botaniska trädgården överfördes till Västra Götalandsregionen (VGR) 1999, följde också observatoriet med. VGR har sedan dess stått för hyran och även under några år givit driftsbidrag till verksamheten. Stadsledningskontoret bedömer att frågan om huvudmannaskap och bidrag till observatoriet således är en fråga för VGR. Om kommunstyrelsen ändå vill ge ett riktat bidrag till verksamheten är bidraget inte finansierat i budget. Det innebär att finansiering

behöver anvisas. Möjligheten att ge ett riktat bidrag till förening som har en annan huvudman än staden är därtill begränsad. Bidrag med motprestation exempelvis klasslektioner, bedöms upphandlingspliktigt.

Ekonomiska konsekvenser

Eftersom stadsledningskontoret finner att Slottsskogsobservatoriet hör till VGR uppstår inga kostnader för Göteborgs Stad om kommunstyrelsen antecknar denna rapport. Om kommunstyrelsen avser att ge bidrag till föreningen måste däremot finansiering anvisas. Från föreningen Slottsskogsobservatoriets Vänner har inkommit önskemål om att för 2019 erhålla 112 713 kronor. För år 2020 önskar föreningen 949 607 kronor varav 100 000 kronor avser engångskostnad för ny utställning, resten är drift och utveckling av verksamheten. Hyran är exkluderad.

Vänföreningen uttalar ingen önskan att utvecklas till en förening med traditionell föreningsverksamhet med möjlighet att söka föreningsstöd, utan vill få ett destinerat bidrag mot att klasslektioner och lärarstöd i astronomi genomförs.

Barnperspektivet

Verksamheten i observatoriet fram till stängningen 2018, har till stor del haft barn och unga som målgrupp. Lektioner om rymden har varit en hörnstolpe i verksamheten. Dessa lektioner har enligt föreningen avlastat skolan och bidragit till lärarnas fortbildning.

Mångfalds- och jämställdhetsperspektiven

När verksamhet bedrivits i observatoriet har den varit öppen för alla åldrar. Enligt föreningen har det varit skolklasser i företrädesvis Majorna-Linnéområdet som använt sig av observatoriet, något som föreningen vill ändra på genom utökad och uppsökande verksamhet.

Till observatoriet tar man sig till fots från antingen Masthugget eller från Plikta-området i Slottsskogen. Det saknas bilväg och parkeringsplatser bredvid observatoriebyggnaden vilket hindrar rörelsehindrade att besöka det. Nivåskillnaderna i parken är betydande. Vidare ligger observatoriet undanskynt i den del av Slottsskogen som kallas Naturparken och nära vattentornet. Växligheten är ymnig, skyltning saknas och belysningen är begränsad vilket inte gynnar trygga besök kvällstid.

Miljöperspektivet

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

Kunskap om astronomi kan locka barn till teknik- och naturvetenskapliga yrken. Västsverige är ett nav med spetskunskap inom utveckling av radioteknik, rymdteknik och datorer i rymden. Företagen är i stort behov av tekniskt kunnig personal. Forskningen vid Chalmers ligger i framkant inom området.

Det finns fler föreningar inom astronomiområdet i Göteborg och Göteborgsområdet. GAUSS för ungdomar och GAK med eget observatorium i Härryda.

Universeum har för avsikt att bygga ett planetarium med bästa spetsteknik i samverkan med bland annat Chalmers och Göteborgs Universitet. Stiftarna bakom Universeum vilka är Chalmers, Göteborgs universitet, GR och Västsvenska Handelskammaren bidrar med en mindre del till utbyggnaden. Knut och Alice Wallenbergs stiftelse är stor donator.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2019-06-19 § 552 samt yrkande från D, S, MP och V
2. Slottsskogsobservatoriets Vänners budgetförslag för 2019 och 2020 samt verksamhetsidé

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2019-06-19 § 552, dnr 0844/19 i enlighet med yrkande från D, S, MP och V att ge stadsledningskontoret i uppdrag att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, att uppdraget ska redovisas i kommunstyrelsen före 2019-11-30.

Dessutom beslutade kommunstyrelsen att ge stadsledningskontoret i uppdrag att i augusti 2019 återkomma med förslag på finansiering av observatoriets drift under resterande del av 2019, uppdraget redovisades i kommunstyrelsen 2019-08-28 § 623 och beslut fattades 2019-10-09 § 738.

Beskrivning av ärendet

Historik

Styrelsen för Slottsskogsparken beslutade 1927 att ta emot en gåva i form av teleskop med tillbehör. I samband med gåvans mottagande åtog sig styrelsen att låta uppföra en enkel observatoriebyggnad samt att kunnig person skulle visa himlakropparna. Den 4 september 1929 stod den enkla byggnaden klar och verksamhet bedrevs av parken fram till 1941. Det aktuella teleskopet skänktes till Slottsskogsstyrelsen med full äganderätt för att ge allmänheten, och företrädesvis barn, möjlighet att betrakta stjärnhimlen. På så vis har teleskopet också använts fram till dess att det utrangerades 1968. Därefter har verksamheten drivits vidare i samma anda, trots att villkoren som så tydligt knöt an till det ursprungliga teleskopet inte längre anses förpliktande för gåvomottagaren då gåvan i sig inte längre finns kvar. 1977 erhöll observatoriet ytterligare teleskop då tre kulturfonder i Göteborg delade ut medel till ”Informationsprojekt Universum”. Observatoriebyggnaden revs och ny byggnad uppfördes 1985 med HIGAB som ägare. I samband med detta donerade Erna och Victor Hasselblads stiftelse medel till nytt teleskop (KF 1985-08-22 handling nr 22). I handlingen framkommer inga villkor för donationen. 2003 donerade Wilhelm och Martina Lundgrens vetenskapsfond nytt teleskop som ersättning för flera mindre. Under åren 1942 - 1967 ansvarade dåvarande drätselkammaren senare fastighetsnämnden för byggnaden. Allmänna skolstyrelsen tog över 1968 fram till och med 1981 då Göteborgs Museer/Naturhistoriska (GM/NM) övertog byggnad och verksamhetsansvar. Samtliga ovan nämnda teleskop skänktes till Göteborgs Stad.

Av ekonomiska skäl ansåg museinämnden 1993 att den inte längre kunde finansiera verksamhet och hyra. Föreningen för Folkobservatorium i Göteborg (FFG), namnändrat 1999 till Slottsskogsobservatoriets Vänner, tog över verksamheten genom att ett driftsavtal tecknades med GM/NM om fortsatt drift enligt uppställda mål. Föreningen fick enligt avtalet behålla intäkterna från visningar men verksamheten byggde i hög grad på ideellt arbete. Under perioden 1994–1995 skulle FFG även ta över hyreskostnaden på cirka 400 tkr, något som föreningen inte ansåg sig klara av enligt ett tjänsteutlåtande daterat 1993-12-08 i kommunstyrelsehandlingar (1995-05-31 § 235). Enligt avtalet skulle observatoriet vara öppet för allmänhet och skolor i samma utsträckning som under 1992. 1995 tecknades nytt driftsavtal med i stort sett samma innebörd som det tidigare. Avtalet hade en löptid på ett år, men förlängdes automatiskt med ett år i taget om det inte sades upp av endera part. Utifrån anteckningar från möte på NM om bland annat föreningens ekonomi (källa: Mötesanteckningar Naturhistoriska museet m.fl. 2006-09-21) drar

stadsledningskontoret slutsatsen att avtalet fortfarande kan gälla. Någon uppsägning av detta avtal har inte gått att finna.

Föreningen för Folkobservatorium i Göteborg vände sig till kommunstyrelsen redan 1993 med begäran om ekonomisk hjälp. Kommunstyrelsen beslutade 1994-03-09 § 167, dnr 1319/93 att ge dåvarande museinämnden ett utökat kommunbidrag för år 1994 med 250 tkr i avvaktan på förslag om långsiktig lösning. Kommunstyrelsen beslutade 1995-05-31 § 235 att ”observatoriet förordnas som en främmande inrättning under museinämndens ansvar. Museinämnden ansvarar för att verksamheten vid observatoriet kan bedrivas under rimliga förutsättningar.” Kommunfullmäktige fattade 1997-10-09 § 12 beslut om att bilda Göteborgs kulturnämnd genom att slå samman dåvarande kulturnämnden, museinämnden samt nämnden för stadsbiblioteket. Naturhistoriska museet slogs ihop med styrelsen för Botaniska trädgården som då tillhörde Göteborgs kommun. Observatoriet som var organisatoriskt placerat under NM nämns inte i dessa handlingar. Vid bildandet av Västra Götalandsregionen 1999 överfördes NM/Botaniska trädgården till 100 procent till regionen (KF 1998 handling 170, Huvudavtal med anledning av bildandet av Västra Götalandsregionen). Observatoriet följde med vilket har verifierats av dåvarande museichefen på Naturhistoriska museet och handlingar på museet. Sedan överflytten till VGR har hyran betalats av Botaniska trädgården, VGR:s miljönämnd och från och Västfastigheter. Utredningar som genomförts av VGR 2003–2004 om observatoriets tillhörighet inom VGR har inte gått i mål då verksamheten inte naturligt tillhör någon av regionens verksamheter. Vidare har VGR bidragit till verksamheten med 100 tkr från 2011 och några år framåt. Regionstyrelsen behandlade frågan om hyran så sent som 2018-12-11 § 353 då beslut fattades om att regionstyrelsen tar ansvar för den. Samtidigt gav regionstyrelsen sin direktör i uppdrag att kontakta Göteborgs Stad angående hyran. Vid kontakt med regionkansliets handläggare konstateras att hyran betalas av Västfastigheter och att observatoriets organisatoriska tillhörighet inom VGR är otydlig.

Då kulturnämnden i början av 2000-talet och fram till 2018 inte själva kunde erbjuda tillräckligt antal museielektioner för att uppnå ett av kommunfullmäktiges mål, fick vissa externa institutioner bidrag från kulturnämnden för museielektioner, bland annat Slottsskogsobservatoriet. Under 2018 beslutade kulturnämnden att använda budget för museielektioner till egna riktade pedagogiska insatser i stadsdelar där barn inte besöker museerna. Externa bidrag drogs därför in. Vidare ansåg nämnden att den inte kunde följa upp verksamhet hos andra huvudmän som erhållit ekonomiskt bidrag. Detta skulle kräva för stor insats i förhållande till bidragens storlek.

Sammanfattningsvis ger bakgrundshistorien att observatorieverksamheten sedan 1999 tillhör Västra Götalandsregionen men att byggnaden i vilken verksamheten har bedrivits ägs av Higab (Göteborgs Stad).

Vänföreningens verksamhet och ekonomi

Verksamheten vid observatoriet drivs idag av Slottsskogsobservatoriets Vänner tidigare Föreningen för Folkobservatorium i Göteborg. Målgruppen för verksamheten är företrädesvis barn och unga för att fånga och uppmuntra deras intresse för naturvetenskap. Detta har skett genom att erbjuda astronomielektioner till grundskolans alla tre stadier. Föreläsningar, kurser och visningar för vuxna är den andra målgruppen. Enligt vänföreningen har besöksantalet ökat för varje år upp till som mest 10 000 besökare 2017. Under 2018 föll besökstalet till 5 000 då föreningen i augusti lade ner

verksamheten av ekonomiska skäl. Därefter har föreningen under 2019 deltagit i Vetenskapsfestivalen och i Rymdveckan. Kommunfullmäktige beslutade 2018-04-26 § 29, dnr 0689/18 att tilldela vänföreningen 300 tkr ur Wilhelms Rhöss donationsfond för att föreningen skulle kunna fortsätta verksamheten samt utveckla den. Av räkenskaperna framgår att dessa medel i huvudsak använts till lön för intendent trots att verksamhet endast bedrivits under någon vecka sedan verksamheten lades ner.

Enligt stadgan är föreningens syfte att stödja folkobservatoriet och dess verksamhet. Detta innebär bland annat att föreningen efter dess förmåga bidrar till observatoriets instrumentering och utför kompletterande visningar i samarbete med observatoriets huvudman. Föreningen vill stödja verksamheten så att observatoriet ger möjligheter för den enskilde att bekanta sig med universum och stjärnhimlen. Observatoriet ska ge service åt alla när möjligheter bjuds och vara en utvecklande kulturinstitution i Göteborg. Föreningens stadgar bedöms inte helt stämma överens med driftavtalet från 1995.

Slottsskogsobservatoriets Vänner är ideell förening med nio medlemmar som också utgör styrelse. Föreningen har en anställd intendent samt sedan 2019 köpt kassörstjänst och revision. Kassören ingår i föreningens styrelse. Föreningen är öppen för vem som helst men intendenten uttrycker att föreningen inte är intresserad av att driva traditionell föreningsverksamhet utan vill genomföra lektioner i astronomi för klasser samt föreläsningar för vuxna. Föreningen menar att den kan utgöra ett komplement och stöd för lärarna i ämnet astronomi i grundskolans alla stadier. För detta vill föreningen ha ersättning från kommunen då den inte klarar uppdraget ideellt.

Historiskt har föreningen fått stöd från bland annat Viktor Hasselblad AB, Erna och Viktor Hasselblads stiftelse, Wilhelm och Martina Lundgrens vetenskapsfond, Chalmers, Stenastiftelsen och nu senast Wilhelm Rhöss donationsfond. Styrelsen bedömer nu att dessa möjligheter är uttömda om inte kommunen står för en grundfinansiering. Under 2019 har styrelsen tecknat avtal med Chalmers Onsala rymdobservatorium om ett samarbete under två år för att aktivt stimulera skolor i de båda kommunerna att besöka de båda observatorierna. Stödet är 100 tkr per år till observatoriet. Styrelsen har inte aktivt bearbetat Universeum om samarbete. Slottsskogsobservatoriet har inte etablerat kontakt med Grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen för fortsatta klasslektioner. Däremot har man tidigare haft en kontakt med Göteborg & Co dels för projektpengar, dels för marknadsföring till skolresor. Något resultat av denna kontakt framkommer inte.

Stadsledningskontoret har tagit del av föreningens bokslut för 2016–2018 samt den ekonomiska ställningen fram till och med augusti 2019. Av resultaträkningen framgår att föreningen haft utgifter på 38 400 kronor per månad under 2019. Det innebär att kassan räcker till och med oktober om inte nya intäkter kommer in.

Resultaträkning för föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner

Resultaträkning	2019-01-01--2019-08-27	2018-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Intäkter från rörelsen	33 750	106 397	139 024	125 450
Gåvor, bidrag	0	550 000 ¹	134 655	318 312
Summa intäkter	33 750	656 397	273 679	443 762
Rörelsekostnader				
Fastighetskostnader exkl. hyra	-27 835	-58 828	-50 606	-48 884
Förbrukningsmaterial	0	-420	-12 202	-17 412
Data, tele	-5 618	-15 234	-8413	-7 254
Bank och revisionskostnader	-13 568 ²	-2 783	-2141	-1 800
Summa rörelsekostnader	-47 021	-77 265	-73 362	-75 350
Personal löner	-197 932 ³	-264 009	-230 085	-220 405
Sociala avg.	-62 189	-91 485	-72 209	-69 091
Summa personalkostnader	-260 121	-355 494	-302 294	-289 496
Summa kostnader	-307 142	-432 759	-375 656	-364 846
Avskrivningar	0	0	0	0
Finansiella intäkter	0	0	0	0
Finansiella kostnader	0	0	0	0
Årets resultat	-273 392	223 638	-101 977	78 916
	2019	2018	2017	2016
Kassa bank utg. balans	85 619 ⁴	318 982	96 343	198 951

Föreningens framtidsplaner och budget för 2019 och 2020

För att få ett grepp om vilka ekonomiska medel föreningen själv anser sig behöva har stadsledningskontoret begärt att få ta del av budget för 2019 och 2020 samt en verksamhetsplan för 2020 (bilaga 2). Budgetförslaget för 2019 är exklusive kostnader som sophämtning och datatrafik, abonnemang som pausats för att hålla nere kostnaderna. Budget för 2020 bygger på att föreningens verksamhet startas upp och expanderar samt att en ny utställning byggs. En verksamhetsplan i punktform har presenterats.

För 2019 önskar föreningen 112 713 kronor.

För 2020 önskar föreningen 949 607 kronor, varav 100 000 kronor är en engångskostnad för ny utställning. Förslaget innebär ökad bemanning bland annat med pedagog för klassundervisning. Därutöver planeras kvällsvisningar och olika kursverksamheter. Vidare föreslås bland annat hobbyforskning, experimentverkstäder, programmeringsverkstad och uppsökande verksamhet. Mycket i syfte att förklara

¹ Varav 300 tkr från Wilhelm Röhss donationsfond

² Innefattar även köpta kassörstjänster för cirka 10 000 per år

³ Lön i 8 månader

⁴ per 31/8 2019

komplicerade frågor på ett enkelt sätt. På sikt önskar föreningen kunna koppla upp och fjärrstyra teleskop i Spanien när vädret och sikten är dålig i Göteborg.

Regler för föreningsbidrag

Någon regelrätt öppen föreningsverksamhet är styrelsen enligt egen utsaga inte intresserad av. Det innebär att föreningen inte uppfyller stadens krav för föreningsbidrag som bland annat innebär att driva ideell verksamhet för barn och ungdomar 7–25 år eller för personer över 65 år. För att bli bidragsgodkänd förening ska föreningen ha minst 15 medlemmar i dessa åldrar samt ha ledarledda aktiviteter minst 10 gånger per år. Föreningen Slottsskogsobservatoriets Vänner är enligt idrotts- och föreningsförvaltningen i nuläget inte bidragsberättigad.

Andra alternativ

Det finns i Göteborgsområdet åtminstone ytterligare två astronomiska föreningar; GAK (Göteborgs Astronomiska Klubb) och GAUSS (Göteborgs Astronomiska UngdomsSällskap som är anslutet till Astronomisk Ungdom). GAK har verksamhet på Naturhistoriska och i sitt observatorium i Härryda. Astronomisk Ungdom har rymdforskarskola, läger, studieresor, stöd till projekt och en aktiv blogg som uppmuntrar till gymnasiearbeten, vidare studier och forskning om astronomi och rymdteknik. Astronomisk Ungdom driver även astronomacentrum.se som är ett nationellt resurscentrum med syfte att stödja lärare i deras undervisning. Hemsidan innehåller lektionsmaterial och laborationer i astronomi och rymdteknik. Det finns också möjlighet att boka ideella föreläsare. Länkar finns vidare till Rymdkanalen, The scale of the Universe, ISS Virtual Tour och Stellarium, ett gratis planetarium där eleverna kan studera solsystemet och stjärnhimlen.

Observatoriet och fastigheten

Det är nu fastställt att Västfastigheter ansvarar för underhållet av fastigheten. Det finns ett beslut i regionstyrelsen från 2018-12-11 § 353 att flytta hyreskostnaden till regionstyrelsen samt ge ett uppdrag till regiondirektören att påbörja samtal med Göteborgs Stad om hyreskostnaden. Regionkansliet har konstaterat att hyran betalas av Västfastigheter men inte arbetat mer med frågan. Enligt Higab är det 2,5 år kvar på nuvarande hyresavtal.

Utifrån ett kommunfullmäktigeuppdrag har stadsbyggnadskontoret påbörjat ett omfattande arbete med att göra Slottsskogen till kommunalt kulturresevat. Syftet är att säkra Slottsskogen till förmån för Göteborgs invånare. För närvarande pågår fastställande av parkens gränser. En kulturhistorisk inventering har genomförts. Slutligen ska föreskrifter och skötselplan även för byggnader upprättas. Om observatoriebyggnaden från 1980-talet är skyddsvärd har ännu inte fastställts.

Grundskole- och utbildningsförvaltningarna

Underhand har stadsledningskontoret begärt att få förvaltningarnas syn på verksamheten i observatoriet. Frågor har ställts om betydelsen av klasslektioner i astronomi samt lärarstöd i ämnet, kvalitetssäkring av verksamheten samt viljan att själv ge bidrag till observatoriet mot att ett visst antal klasslektioner levereras av föreningen. Fråga om klasslektioner på Universeum och det avtal som funnits med dem har ställts.

Grundskoleförvaltningens sammanfattande bedömning är att Slottsskogsobservatoriet bör finnas kvar och hållas öppet för elever och allmänhet inte minst av historiska och

kulturella skäl. Att öppna upp för flera funktioner i anslutning till observatoriet skulle gagna studiebesök med anknytning till flera skolämnen. Grundskoleförvaltningen är negativ till att finansiera klasslektioner då detta får ske på bekostnad av andra läromedel. Vidare inkräktar lektioner utanför skolan på andra ämnen. Förvaltningen framhåller att lektioner utanför klassrummet gynnar inläringen och ger social gemenskap och trivsel. När Universeum byggts ut med en dom där sol och stjärnor kan skådas, kan det troligen utifrån undervisningssynpunkt vara jämbördigt.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att lektioner utanför klassrummet är ett värdefullt komplement till undervisningen i fysik och naturkunskap. Lärarnas behov av fortbildning varierar men handlar bland annat om modern fysik och aktuell forskning. Utbildningsförvaltningen har inte svarat på frågan om att bidra till finansieringen av observatoriets verksamhet.

Stadsledningskontorets bedömning

Beträffande frågan om huvudmannaskap konstaterar stadsledningskontoret att observatoriet tillhör VGR efter bildandet av Västra Götalandsregionen 1999. Byggnaden ägs dock av Higab och hyresgäster är Västfastigheter. Av detta drar stadsledningskontoret slutsatsen att huvudmannaskapsfrågan inte är en fråga för kommunstyrelsen. Om Göteborgs Stad vill återta huvudmannaskapet för verksamheten i observatoriet finns ett par möjliga, men inte givna alternativ, nämnden för grundskola samt park- och naturnämnden. Ingen av dessa nämnder har hörts i frågan. Därtill behövs förhandling med VGR.

Det andra uppdraget rörde långsiktig finansiering av verksamheten. Även detta är primärt en fråga mellan VGR och Föreningen Slottsskogsobservatoriets Vänner. Om kommunstyrelsen ändå vill ge riktat bidrag till verksamheten är bidraget inte finansierat i budget. Det innebär att finansiering behöver anvisas. Möjligheterna att ge ett riktat bidrag till en förening som har en annan huvudman än staden är därtill begränsat. Bidrag med motprestation bedöms också upphandlingspliktigt. Stadsledningskontoret konstaterar vidare att föreningen inte vill bedriva ordinär öppen föreningsverksamhet och kan därmed inte bli bidragsgodkänd förening enligt stadens regelverk. Skulle föreningen istället börja bedriva ordinär öppen föreningsverksamhet kan föreningen söka föreningsbidrag i enlighet med stadens riktlinjer.

Utifrån de svar grundskole- och utbildningsförvaltningarna lämnat om synen på och värdet av klasslektioner samt lärarstöd drar stadsledningskontoret slutsatsen att verksamheten vid observatoriet är ett bra komplement till klassrumsundervisning i astronomi men att grundskoleförvaltningen inte vill finansiera verksamheten då skolornas ekonomi har små marginaler och studiebesöken blir på bekostnad av annat såsom läromedel.

Stadsledningskontoret bedömer att det finns alternativ verksamhet för unga och vuxna i andra föreningar samt stöd till lärare i ämnet. Däremot verkar det saknas föreningsverksamhet för barn i grundskoleåldern.

Magnús Sigfússon

Direktör Stadsutveckling

Eva Hessman

Stadsdirektör

Yrkande från D, S, MP och V om långsiktig finansiering och huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet

§ 552, 0844/19

Beslut

Enligt yrkande från D, S, MP och V:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, att redovisas i kommunstyrelsen före 2019-11-30.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i augusti 2019 återkomma med förslag på finansiering av drift av Slottsskogsobservatoriet under resterande del av 2019.

Tidigare behandling

Bordlagt den 12 juni 2019, § 502.

Handlingar

Yrkande från D, S, MP och V den 12 juni 2019.

Yrkande från M, L och C samt särskilt yttrande från KD den 19 juni 2019.

Yttrande från SD den 17 juni 2019.

Yrkanden

Marina Johansson (S) yrkar bifall till yrkande från D, S, MP och V den 12 juni 2019.

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkar bifall till yrkande från M, L och C den 19 juni 2019.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att Marina Johanssons yrkande bifallits.

Protokollsanteckningar

Representanterna från D antecknar följande till protokollet: Alliansen skriver högtravande i sitt yrkande att något kommunalt stöd till att skolbarn ska kunna besöka stadens ägda och för besök nu stängda folkobservatorium inte är möjligt. ”Häri bedömer vi inte att den aktuella verksamheten ryms.” Vi anser detta oförskämt att påstå med allt slöseri med kommunala skattemedel som fortsatt pågår och som stöds av Alliansen.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 17 juni 2019.

Elisabet Lann (KD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 19 juni 2019.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2019-06-24

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Daniel Bernmar

Kommunstyrelsen 2019-06-12

Yrkande (D,S,MP,V)

Nytt ärende - Yrkande om långsiktig finansiering och huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet.

Förslag till beslut:

I Kommunstyrelsen

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, att redovisas i kommunstyrelsen före 2019-11-30.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i augusti 2019 återkomma med förslag på finansiering av drift av Slottsskogsobservatoriet under resterande del av 2019.

Yrkandet

Göteborgs barnvänliga folkobservatorium i Slottsskogen startade sin verksamhet för snart hundra år sedan. Senast under 2017 fick observatoriet ta emot 10 000 besökare, i huvudsak skolbarn. Våren 2019 har varit utan besök av barn och unga och observatoriet riskerar stängas för gott efter sommaren.

Region Västra Götaland ger ett välkommet bidrag till hyran, men finansiering av verksamheten har tyvärr fallit mellan stolarna.

Göteborg behöver slå vakt om och utveckla sin naturvetenskapliga profil. Ett tillgängligt observatorium med verksamhet för allmänheten och skolelever har en viktig roll att spela i Göteborg. Genom att ta tillvara unga människors intresse för rymden läggs grunden för framtidens ingenjörer och naturvetare. Observatoriet har stor potential att utvecklas och bli ett vetenskapligt nav och en mötesplats för gamla och unga från hela staden. Det är angeläget att övergripande frågor om huvudmannaskap, drift och finansiering blir lösta. Stadens barn och ungdomar ska ges möjlighet att lära sig mer om naturvetenskap och stjärnhimlens alla gåtor. Ett ökat intresse för naturvetenskapliga ämnen är också viktigt för Göteborgs näringsliv. Frågan om finansiering av hyra och drift av Slottsskogsobservatoriet från år 2020 hanteras i respektive partiets budgetarbete.

Budget för Slottsskogsobservatoriet under resterande 2019

Lokalkostnader

El för belysning	10 500 kr
Vatten och avlopp	760 kr

Administrationskostnader

Datakommunikation	0 kr
Revision	0 kr
Redovisningstjänster	3 200 kr
Bankkostnader	330 kr
Övriga externa gruppkostnader (gruppkonto)	723 kr

Personalkostnader

Löner till anställda (föreståndare)	74 000 kr
Lagstadgade sociala avgifter	23 200 kr

Summa: 112 713 kr

Budget för Slottsskogsobservatoriet 2020

Lokalkostnader

El för belysning	42 000 kr
Vatten och avlopp	3 100 kr
Sophämtning	7 000 kr
Uppdatering av utställning	100 000 kr

Administrationskostnader

Datakommunikation	2 000 kr
Revision	3 125 kr
Redovisningstjänster	13 000 kr
Bankkostnader	1 400 kr
Övriga externa grupp-kostnader (grupp-konto)	2 892 kr

Personalkostnader

Löner till anställda (föreståndare, pedagog, visningsledare)	589 800 kr
Lagstadgade sociala avgifter	185 290 kr

Summa: 949 607 kr

Verksamhetsambitioner

- Fortsatt utförande av grundverksamheten, det vill säga guidade visningar av stjärnhimlen kvällstid samt lektionsverksamhet dagtid, samt olika kursverksamheter. (Existerande verksamhet)
- Löpande program/projektverksamhet: Att utöver vår fasta verksamhet driva projekt som byter av varandra under året, exempelvis hobbyforskning, experimentverkstäder och olika kurser. (Ny verksamhet)
- Fjärrstyrning av teleskopen vid Telescopios Escolares Nordicos (TEN) observatorium i Spanien i syfte att kunna studera och visa upp stjärnhimlen även vid lokalt mulet väder. (På gång men har ej fullfärdigats)
- Uppdaterad utställning med interaktiva medel, exempelvis digitala rymdfartssimulatorer, 3D-modeller och kunskapstester. (Ny verksamhet)
- Lära med spel. Vi utvecklar ett brädspel som riktar sig till barn och ungdomar i skolåldern med syfte att lära sig om solsystemets utmaningar vad det gäller rymdfart och utforskning/exploatering av solsystemet (Ny ambition, projektet är uppstartat på diskussionsnivå)
- Experimentverkstad, där man genom tester lär sig att förstå exempelvis gravitation, månens faser, hur kratrar uppstår, med mera. (Ny verksamhet)
- Programmeringsverkstad där man lär sig grunderna i programmering av t.ex burksatelliter och enkla "marsrobotar". (Ny verksamhet)
- Outreachprojekt och uppsökande verksamhet där vi tar observatoriet till dem som av olika anledningar inte kan komma till oss. (Existerande verksamhet som kan utvecklas)
- Utbildning av grundskolelärare: Astronomi är ett ämne som även på en relativt låg nivå kan förefalla abstrakt och krångligt och vi vill hjälpa grundskolans lärare att lära ut astronomi till sina elever med lätt och rolig pedagogik som gör det hela mer begripligt. (Ny verksamhet)
- Familjeaktiviteter: Speciella temaeftermiddagar/kvällar för barn och deras föräldrar som går ut på att samarbeta samtidigt som man har roligt. (Ny verksamhet)
- Temadagar/temaveckor: Under vilka vi riktar in oss på speciella ämnen inom astronomi och rymdfart, uppmärksammar aktuella händelser, bjuder in forskare till dialog med allmänheten, etc. (Ny verksamhet)